ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)
zo 7. júla 2005 *

Vo veci C-383/03,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Verwaltungsgerichtshof (Rakúsko) zo 4. septembra 2003 a doručený Súdnemu dvoru 12. septembra 2003, ktorý súvisí s konaním:

Ergül Dogan

proti

Sicherheitsdirektion für das Bundesland Vorarlberg,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predsedníčka piatej komory R. Silva de Lapuerta, sudcovia R. Schintgen (spravodajca) a P. Kūris,

* Jazyk konania: nemčina.

generálny advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Dogan, v zastúpení: A. Summer, N. Schertler a N. Stieger, Rechtsanwälte,

— rakúska vláda, v zastúpení: E. Riedl, splnomocnený zástupca,

— nemecká vláda, v zastúpení: A. Tiemann, splnomocnená zástupkyňa,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: G. Rozet a H. Kreppel, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 6 rozhodnutia asociačnej rady č. 1/80 z 19. septembra 1980 o rozvoji asociácie (ďalej len

„rozhodnutie č. 1/80"). Asociačná rada bola zriadená dohodou o asociácii medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, ktorá bola podpísaná 12. septembra 1963 v Ankare Tureckou republikou na jednej strane a členskými štátmi EHS a Spoločenstvom na strane druhej a ktorá bola uzavretá, schválená a potvrdená v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 64/732/EHS z 23. decembra 1963 (Ú. v. ES, 1964, 217, s. 3685; Mim. vyd. 11/011, s. 10).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Doganom, tureckým občanom, a Sicherheitsdirektion für das Bundesland Vorarlberg (riaditeľstvo bezpečnosti krajiny Vorarlbersko) vzhľadom na konanie o vyhostení z rakúskeho územia.

Právny rámec

3 Podľa článku 6 ods. 1 a článku 6 ods. 2 rozhodnutia č. 1/80:

„1. S výhradou ustanovení článku 7 o slobodnom prístupe rodinných príslušníkov k zamestnaniu, turecký pracovník, ktorý patrí do legálneho trhu práce v členskom štáte:

— má právo v tomto členskom štáte, po roku legálneho zamestnania, na obnovu svojho pracovného povolenia, u toho istého zamestnávateľa, ak tento má voľné pracovné miesto,

— má právo v tomto členskom štáte, po troch rokoch legálneho zamestnania, a s výhradou prednosti poskytovanej pracovníkom z členských štátov Spoločenstva, odpovedať na pracovnú ponuku v rovnakej profesii u zamestnávateľa podľa svojho výberu, urobenú za normálnych podmienok, zaregistrovanú na úrade práce v tomto členskom štáte,

— požíva v tomto členskom štáte, po štyroch rokoch legálneho zamestnania, výhodu slobodného prístupu ku každej pracovnej činnosti podľa svojho výberu.

2. Ročné dovolenky a neprítomnosť z dôvodu materstva, pracovného úrazu alebo krátkej choroby sa považujú za obdobia legálneho zamestnania. Obdobia nedobrovoľnej nezamestnanosti riadne potvrdené oprávnenými úradmi, a neprítomnosť pre dlhodobú chorobu, bez toho, že by boli považované za obdobia legálneho zamestnania, sa nedotýkajú práv získaných na základe období predchádzajúceho zamestnania." [*neoficiálny preklad*]

4 V súlade s článkom 7 vyššie uvedeného rozhodnutia:

„Rodinní príslušníci tureckého pracovníka, ktorý patrí do legálneho trhu práce v tomto členskom štáte, ktorí získali povolenie sa k nemu pripojiť:

— majú právo odpovedať, s výhradou prednosti poskytovanej pracovníkom z členských štátov Spoločenstva, na každú pracovnú ponuku, ak tam bývajú legálne aspoň tri roky,

— tam požívajú slobodný prístup ku každej pracovnej činnosti podľa svojho výberu, ak tam legálne bývajú aspoň päť rokov.

Deti tureckých pracovníkov, ktoré v prijímajúcom členskom štáte absolvovali odbornú prípravu, môžu nezávisle od dĺžky ich pobytu v tomto členskom štáte, s podmienkou, že jeden z rodičov vykonával legálne zamestnanie v tomto členskom štáte aspoň tri roky, odpovedať v tomto členskom štáte na každú pracovnú ponuku." [*neoficiálny preklad*]

5 Podľa článku 14 ods. 1 toho istého rozhodnutia:

„Ustanovenia tohto oddielu sa aplikujú s výhradou obmedzení odôvodnených zaistením verejného poriadku, bezpečnosti a verejného zdravia." [*neoficiálny preklad*]

Konanie pred vnútroštátnym súdom a prejudiciálna otázka

6 Zo spisu vyplýva, že pán Dogan, narodený roku 1948, namieta rozhodnutie o zákaze trvalého pobytu na rakúskom území, ktoré voči nemu 24. mája 2000 prijal Sicherheitsdirektion für das Bundesland Vorarlberg.

7 V čase prijatia tohto rozhodnutia dotknutá osoba bývala v Rakúsku asi 27 rokov, kde legálne dlhoročne pracovala. Pán Dogan je ženatý, má štyri deti a v rokoch 1975/76 jeho rodina získala povolenie pripojiť sa k nemu v prijímajúcom členskom štáte.

8 Keďže spáchal závažný trestný čin, 10. augusta 1998 bol vzatý do väzby a odsúdený rozsudkom z 9. marca 1999 na trest odňatia slobody v trvaní troch rokov, ktorý celý vykonal.

9 Sporné rozhodnutie sa opiera o uvedené trestné odsúdenie. Paragraf 36 rakúskeho zákona o cudzincoch (BGBI. I, 1997/75) stanovuje, že podmienky na zákaz pobytu sú splnené, keď je cudzinec odsúdený vnútroštátnym súdom na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní viac ako troch mesiacov. Keďže odvolanie proti rozhodnutiu o zákaze trvalého pobytu nemalo odkladný účinok, pán Dogan musel opustiť Rakúsko.

10 Vnútroštátny súd zistil, že až do svojho uväznenia dotknutá osoba požívala práva stanovené v článku 6 ods. 1 tretej zarážke rozhodnutia č. 1/80, pretože počas viac ako štyroch rokov nepretržite vykonávala v Rakúsku legálne zamestnanie.

11 Vnútroštátny súd sa pýta, či pán Dogan nestratil tieto práva v dôsledku uväznenia. V tomto ohľade sa pýta, či v dôsledku rozsudku z 10. februára 2000, Nazli (C-340/97, Zb. s. I-957), je potrebné domnievať sa, že nielen vyšetrovacia väzba, ale vo všeobecnosti každý trest odňatia slobody, hoci v nie zanedbateľnej dĺžke, v trvaní troch rokov, tak ako v danom prípade, predstavuje len dočasné prerušenie príslušnosti tureckého pracovníka k legálnemu trhu práce v prijímajúcom členskom štáte, ktoré sa nedotýka nadobudnutých práv dotknutej osoby, ak si znovu nájde prácu v primeranej lehote po svojom prepustení, alebo naopak to, že neexistencia výkonu zárobkovej činnosti v dôsledku odsúdenia v trestnom konaní s následným výkonom trestu predstavuje nezamestnanosť, ktorá nie je „nedobrovoľná" podľa článku 6 ods. 2 druhej vety rozhodnutia č. 1/80, pretože je dôsledkom zavineného

správania dotknutej osoby, a ktorá má za následok stratu práv, ktoré pracovník požíva.

12 Verwaltungsgerichtshof, domnievajúc sa, že za týchto okolností si riešenie sporu vyžaduje výklad práva Spoločenstva, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Článok 6 ods. 2 rozhodnutia č. 1/80... sa má vykladať v tom zmysle, že turecký štátny príslušník stráca práva, ktoré mu priznáva článok 6 ods. 1 tretia zarážka [vyššie uvedeného rozhodnutia], keď vykonáva trest odňatia slobody v trvaní troch rokov?"

O prejudiciálnej otázke

13 Pre správne zodpovedanie tejto otázky je potrebné hneď na úvod pripomenúť, že zo samotného znenia článku 6 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80 vyplýva, že na rozdiel od prvej a druhej zarážky tohto ustanovenia obmedzujúceho sa na stanovenie podmienok, podľa ktorých turecký štátny príslušník, ktorý legálne vstúpil na územie členského štátu a na tomto území získal pracovné povolenie, môže vykonávať svoje činnosti v prijímajúcom členskom štáte s tým, že pokračuje v práci u toho istého zamestnávateľa po prvom roku legálneho zamestnania (prvá zarážka), alebo s tým, že po troch rokoch legálneho zamestnania a s výhradou prednosti poskytovanej pracovníkom, štátnym príslušníkom z členských štátov Spoločenstva, odpovie na pracovnú ponuku v rovnakej profesii inému zamestnávateľovi (druhá zarážka), tretia

zarážka toho istého ustanovenia priznáva tureckému pracovníkovi nielen právo odpovedať na už existujúcu ponuku, ale takisto bezpodmienečné právo na vyhľadávanie a prístup ku každej pracovnej činnosti podľa slobodného výberu dotknutej osoby (pozri rozsudky z 23. januára 1997, Tetik, C-171/95, Zb. s. I-329, bod 26, a Nazli, už citovaný, bod 27).

14 Pokiaľ ide o postavenie tureckého pracovníka, ktorý tak ako pán Dogan požíva po štyroch rokoch legálneho zamestnania „právo slobodného prístupu ku každej pracovnej činnosti podľa svojho výberu" v tomto členskom štáte v súlade s treťou zarážkou, Súdny dvor opakovane rozhodol, že nielen priama účinnosť tohto ustanovenia má za následok, že dotknutá osoba vyvodzuje svoje osobné právo na zamestnanie priamo z rozhodnutia č. 1/80, ale okrem toho *effet utile* tohto práva nevyhnutne zahŕňa existenciu súvzťažného práva na pobyt, ktoré je nezávislé na zachovaní podmienok prístupu k týmto právam (pozri rozsudky z 20.°septembra 1990, Sevince, C-192/89, Zb. s. I-3461, body 29 a 31; zo°16.°decembra 1992, Kus, C-237/91, Zb. s. I-6781, bod 33; Tetik, už citovaný, body 26, 30 a 31, ako aj Nazli, už citovaný, body 28 a 40; pozri takisto analogicky s ohľadom na článok 7 prvého odseku druhej zarážky rozhodnutia č. 1/80, rozsudky zo 16. marca 2000, Ergat, C-329/97, Zb. s. I-1487, bod 40, a z 11. novembra 2004, Cetinkaya, C-467/02, Zb. s. I-10895, bod 31, a s ohľadom na článok 7 druhého odseku toho istého rozhodnutia rozsudky z 5. októbra 1994, Eroglu, C-355/93, Zb. s. I-5113, bod 20, a z 19. novembra 1998, Akman, C-210/97, Zb. s. I-7519, bod·24).

15 Len v rámci štádia vzniku práv, ktoré sa postupne rozširujú v závislosti na dobe výkonu legálnej pracovnej činnosti a ktoré sú sformulované v troch zarážkach článku 6 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80, a teda len pre potreby započítania rôznych období zamestnania potrebných na tento účel, stanovuje odsek 2 toho istého článku dosah rôznych dôvodov prerušenia práce na tieto obdobia (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. júna 1995, Bozkurt, C-434/93, Zb. s. I-1475, bod 38; Tetik, už citovaný, body 36 až 39, a Nazli, už citovaný, bod 40).

16 Naopak, od momentu, keď turecký pracovník splní podmienky stanovené v tretej zarážke článku 6 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80, a je teda požívateľom bezpodmienečného práva slobodného prístupu ku každej pracovnej činnosti podľa svojho výberu, ktoré stanovuje toto ustanovenie, ako aj práva na pobyt, ktoré je jeho dôsledkom, odsek 2 tohto článku sa už neuplatňuje.

17 Z toho vyplýva, že na rozdiel od stanoviska rakúskej a nemeckej vlády výklad práv priznaných v tretej zarážke článku 6 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80 nemôže závisieť od skutočnosti, že uväznenie nie je uvedené v odseku 2 tohto článku. Tvrdenie vlád, že turecký pracovník je zodpovedný za to, že nie je disponibilný pre trh práce počas svojho uväznenia, pretože obdobie nezamestnanosti, ktoré je dôsledkom tohto uväznenia, nemožno pokladať za „nedobrovoľné" v zmysle vyššie uvedeného článku 6 ods. 2 druhej vety, nie je opodstatnené.

18 Z judikatúry vyplýva, že aby práva, ktoré turecký pracovník vyvodzuje z článku 6 ods. 1 tretej zarážky rozhodnutia č. 1/80, neboli zbavené svojho významu, vyššie uvedené ustanovenie musí byť vykladané v tom zmysle, že sa netýka len samotného výkonu zamestnania, ale priznáva dotknutej osobe, ktorá je už legálne začlenená do trhu práce v prijímajúcom členskom štáte, bezpodmienečné právo na zamestnanie, ktoré nevyhnutne zahŕňa právo prerušiť zárobkovú činnosť s cieľom nájsť si inú, ktorú si dotknutá osoba môže slobodne vybrať (rozsudok Nazli, už citovaný, bod 35). V skutočnosti na rozdiel od prvej a druhej zarážky tohto ustanovenia tretia zarážka v zásade nepožaduje nepretržitý výkon zamestnania.

19 Súdny dvor z toho vyvodil, že tento turecký pracovník má právo dočasne prerušiť svoj pracovnoprávny vzťah. Napriek tomuto prerušeniu stále patrí podľa článku 6 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80 počas obdobia, ktoré je primerané na to, aby si našiel inú pracovnú činnosť, do legálneho trhu práce v prijímajúcom členskom štáte. Môže teda v tomto členskom štáte požadovať predĺženie povolenia na pobyt, aby mohol naďalej uplatňovať svoje právo na slobodný prístup ku každej pracovnej činnosti podľa svojho výberu, s podmienkou, že si skutočne hľadá novú prácu a prípadne sa zaeviduje na úrade práce, aby si našiel nové zamestnanie v primeranej lehote (pozri v tomto zmysle rozsudky Tetik, už citovaný, body 30, 31, 41, 46 a 48, ako aj Nazli, už citovaný, body 38 a 40).

20 Predchádzajúci výklad založený na systéme zavedenom v článku 6 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80 a *effet utile* práva na zamestnanie a práva na pobyt, ktoré tureckému pracovníkovi priznáva tretia zarážka tohto ustanovenia, sa musí uplatniť, nech je dôvod neprítomnosti dotknutej osoby na trhu práce v prijímajúcom členskom štáte akýkoľvek, pokiaľ je táto neprítomnosť len dočasná.

21 Za predpokladu, tak ako v spore pred vnútroštátnym súdom, že nevykonávanie zamestnania vyplýva z uväznenia pracovníka, podmienky viažuce sa na toto uväznenie nie sú v zásade dôležité, pretože neprítomnosť tureckého štátneho príslušníka na trhu práce je dočasná.

22 Ako vyplýva z rozsudku z 29. apríla 2004, Orfanopoulos a Oliveri (C-482/01 a C-493/01, Zb. s. I-5257, bod 50), prijatému riešeniu v už citovanom rozsudku Nazli nemožno rozumieť tak, že sa obmedzuje na osobitné okolnosti tejto veci vychádzajúce zo skutočnosti, že tento pracovník bol vo vyšetrovacej väzbe viac ako jeden rok a potom bol odsúdený na podmienečný trest odňatia slobody. Práve naopak, toto riešenie možno prebrať z rovnakých dôvodov na dočasnú neprítomnosť na legálnom trhu práce z dôvodu výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody. Osobitne okolnosť, že uväznenie prekáža dotknutej osobe vykonávať zamestnanie

dokonca dlhodobejšie, nie je podstatná, teda nevylučuje jeho neskoršiu účasť na aktívnom živote.

23 Za týchto okolností okrem prípadu, že dotknutá osoba definitívne prestala patriť do legálneho trhu práce v prijímajúcom členskom štáte, pretože už objektívne nemá žiadnu možnosť znovu sa zaradiť do trhu práce alebo že prekročila primeranú lehotu na nájdenie si novej pracovnej činnosti po skončení výkonu trestu, vnútroštátne úrady nemôžu obmedziť práva, ktoré vyvodzuje z článku 6 ods. 1 tretej zarážky rozhodnutia č. 1/80 vzhľadom na zamestnanie a pobyt iba na základe článku 14 ods. 1 toho istého rozhodnutia (pozri rozsudok Nazli, už citovaný, bod 44).

24 V tomto ohľade je potrebné dodať, že z judikatúry vyplýva, že opatrenie vyhostenia opierajúce sa o toto posledné ustanovenie môže byť prijaté len vtedy, keď osobné správanie dotknutej osoby predstavuje konkrétne riziko nových závažných narušení verejného poriadku. Takéto opatrenie teda nemôže byť nariadené automaticky v dôsledku trestného odsúdenia a s cieľom zaistiť všeobecnú prevenciu (pozri rozsudok Nazli, už citovaný, body 61, 63 a 64).

25 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy je potrebné odpovedať na položenú otázku tak, že turecký štátny príslušník, ktorý požíva právo slobodného prístupu ku každej pracovnej činnosti podľa svojho výberu podľa článku 6 ods. 1 tretej zarážky rozhodnutia č. 1/80, nestráca toto právo z dôvodu neexistencie výkonu zamestnania počas uväznenia, dokonca aj niekoľkoročnej, pretože jeho neprítomnosť na legálnom trhu práce v prijímajúcom členskom štáte je len dočasná.

Práva, ktoré toto ustanovenie priznáva dotknutej osobe vzhľadom na zamestnanie a súvzťažne pobyt, môžu byť obmedzené iba z dôvodov verejného poriadku, bezpečnosti a verejného zdravia pri uplatňovaní článku 14 ods. 1 toho istého

rozhodnutia alebo z dôvodu, že dotknutý turecký štátny príslušník prekročil primeranú lehotu na nájdenie si novej pracovnej činnosti po svojom prepustení.

O trovách

26 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Turecký štátny príslušník, ktorý požíva právo slobodného prístupu ku každej pracovnej činnosti podľa svojho výberu podľa článku 6 ods. 1 tretej zarážky rozhodnutia č. 1/80 z 19. septembra 1980 o rozvoji asociácie, prijatého asociačnou radou, ktorá bola zriadená dohodou o asociácii medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, nestráca toto právo z dôvodu neexistencie výkonu zamestnania počas uväznenia, dokonca aj niekoľkoročnej, pretože jeho neprítomnosť na legálnom trhu práce je len dočasná.

Práva, ktoré toto ustanovenie priznáva oprávnenej osobe vzhľadom na zamestnanie a súvzťažne pobyt, môžu byť obmedzené iba z dôvodov verejného poriadku, bezpečnosti a verejného zdravia pri uplatňovaní článku 14 ods. 1 toho istého rozhodnutia alebo z dôvodu, že dotknutý turecký štátny príslušník prekročil primeranú lehotu na nájdenie si novej pracovnej činnosti za mzdu po svojom prepustení.

Podpisy